

**Донецька обласна універсальна наукова бібліотека
ім. Н. К. Крупської
Відділ науково-методичної роботи
і соціологічних досліджень**

**Організація центрів правової
інформації в бібліотеках**

Методичні поради

Донецьк 2008

ББК 78.381.9:67

О-64

Організація центрів правової інформації в бібліотеках :
метод. поради / Донец. обл. універс. наук. б-ка ім. Н. К. Крупської ;
уклад. І. А. Пилипенко. – Донецьк : Сх. вид. дім, 2008. – 24 с.

Укладач:

І. А. Пилипенко

Редактор:

О. В. Рязанцева

Відповідальний за випуск:

Л. О. Новакова,
засл. працівник культури України

Комп'ютерний набір:

В. І. Копійка

© Донецька ОУНБ
ім. Н. К. Крупської, 2008

Формування правової держави і громадянського суспільства нерозривно пов'язане з необхідністю підвищення правової культури та розвитку правосвідомості населення країни.

Правова держава потребує правової культури: культури влади, яка приймає право як основний принцип своєї діяльності; культури громадян, які звертаються до норм права і закону для вирішення проблем, розв'язання конфліктів та суперечок. Однією з необхідних базових умов цього є юридична поінформованість, тобто наявність у посадових осіб та громадян знань про права, обов'язки, передбачені законом норми. Джерелом таких знань є правова інформація.

Правова інформація завжди соціально значуща і потрібна людям для того, щоб у конкретній життєвій ситуації вони могли обрати оптимальне рішення, яке не суперечить закону, у повній мірі реалізувати та, у разі необхідності, захистити свої права.

Отримати правову інформацію людина може різними шляхами: із газет, журналів та інших ЗМІ, у юридичних фірмах.

Особливого значення сьогодні набуває бібліотека, яка не лише поєднує універсальне бібліотечне обслуговування із спеціалізованим бібліотечно-інформаційним, а й надає населенню доступ до різноманітних інформаційно-документальних ресурсів, зокрема бібліотека все більше набуває статусу закладу, який забезпечує вільний доступ до правової інформації широких верств суспільства, надає можливість отримання знань у галузі права. З огляду на те, що вона має значний ресурсний потенціал у сфері правової інформації, досвід інформаційно-просвітницької діяльності, доцільною є організація центрів правової інформації (ЦПІ) на базі публічних бібліотек. Це створить умови для забезпечення якісно нового рівня правової просвіти громадян, а також стане новим імпульсом у розвитку самої бібліотеки як загальнодоступного інформаційного центру.

В основу діяльності ЦПІ мають бути покладені такі **принципи**:

- загальнодоступність правової інформації;
- повнота і достовірність правової інформації;
- оперативність надання правової інформації.

Основними **завданнями діяльності ЦПІ є**:

- формування, постійне оновлення інформаційно-правових ресурсів та їх популяризація;

– виконання функції посередника між органами місцевої влади та населенням щодо збирання, збереження і надання інформації з питань місцевого самоврядування;

– забезпечення вільного доступу громадян та організацій до правової інформації на паперових та електронних носіях;

– забезпечення розвитку сфери інформаційно-правових послуг;

– надання інформаційної допомоги навчальним закладам в організації правового навчання учнів та студентів;

– підвищення правосвідомості та правової культури населення.

Значення центрів правової інформації полягає, *по-перше*, в збиранні та збереженні повноцінних фондів офіційних документів різних рівнів незалежно від форми їх видання; *по-друге* – в забезпеченні інформацією правового характеру усіх зацікавлених громадян незалежно від соціального і правового статусу, місця проживання, фінансових можливостей, а також організацій, *по-третє* – в організації взаємодії з місцевою владою, органами юстиції в галузі співробітництва у справі правового інформування та підвищення правової культури населення.

Обов'язковою умовою формування центрів правової інформації є технологічна модернізація бібліотеки чи структурного підрозділу, поява нових засобів пошуку та обробки інформації, збагачення ресурсної бази бібліотеки за рахунок залучення мережевих ресурсів, неопублікованих документів, електронних баз даних; розвиток спектра продуктів та послуг, що пропонуються користувачам. Процес створення ЦПІ проходить легше в тих бібліотеках, які мають досить міцну матеріальну та ресурсну базу. Це бібліотеки з потужним парком комп'ютерного обладнання, доступом до Інтернету, копіювально-розмножувальною технікою, мультимедійним обладнанням. Для інших бібліотек особливо важливою є підтримка, зокрема фінансова, місцевою владою ідеї створення таких центрів. В умовах недостатнього бюджетного фінансування додатковою можливістю організувати новий структурний підрозділ є отримання цільових грантів.

Процес створення ЦПІ треба розпочинати з визначення його місця в структурі бібліотеки. У великих бібліотеках це може бути спеціальний підрозділ з відповідним штатом працівників та технічним обладнанням. Найбільш вірогідною є організація центру на базі інформаційно-бібліографічного відділу в межах встановленої кількості працівників або із введенням додаткових штатних одиниць.

Центри правової інформації діють на підставі установчих документів бібліотек та Положення про ЦПІ, *структура* якого може бути такою:

I. Загальні положення.

II. Цілі та завдання.

III. Зміст роботи.

IV. Організація роботи.

V. Правила користування.

VI. Персонал.

Прикладом може слугувати Положення про Центр правової інформації Дніпропетровської ОУНБ (додаток 1).

Успішною робота ЦПІ може бути лише за умови грамотно сформованого **фонду правової тематики** на традиційних та електронних носіях. До складу виділеного фонду включаються такі види офіційних та неофіційних видань:

– законодавчі та інші правові документи, що діють на території України (Закони України, Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України та інші);

– нормативні акти органів регіональної і місцевої влади;

– матеріали про діяльність органів місцевого самоврядування;

– офіційні періодичні видання ("Відомості Верховної Ради України", "Офіційний вісник України", "Голос України", "Урядовий кур'єр");

– юридичні довідкові видання;

– книги правової тематики;

– періодичні видання ("Право України", "Юридична Україна", "Юридичний журнал", "Юрист", "Юридичний вісник України", "Підприємництво, господарство і право", "Закон і бізнес", "Український юрист", "Український адвокат", "Вісник прокуратури", "Юридична газета", "Юридическая практика" тощо).

Важливою складовою структури інформаційних ресурсів ЦПІ є нормативно-правові документи місцевих органів влади. Формуванню фонду нормативно-правових актів місцевого значення треба приділяти значну увагу. На підставі договорів до центрів мають надходити документи загального характеру у автоматизованому режимі або друкованому вигляді.

Оперативний пошук правової інформації забезпечують електронні бази даних (інформаційно-пошукові системи "Нормативні

акти України", "Законодавство України", "Ліга: Закон", "Законодавство країн СНД").

Найбільш поширеною в бібліотеках області сьогодні є *інформаційно-пошукова система "Нормативні акти України" (ІПС "НАУ")*. База даних ІПС "НАУ" містить усі нормативно-правові документи України в актуальному стані (з урахуванням внесених змін), судові рішення у цивільних, кримінальних та господарських справах, консультації та коментарі до нормативних актів. Здійснюється щотижневий моніторинг нормативних актів, дається перелік прийнятих документів, нових редакцій, документів, які набрали та втратили чинність. Цінність цієї системи полягає в тому, що тут надається оперативна інформація, адже вона в базі поновлюється щоденно у автоматичному режимі.

ІПС "НАУ" забезпечує швидкий та ефективний пошук документа завдяки наявності найбільш потужного пошукового механізму: пошук за контекстами, реквізитами, тематикою, закладками, зв'язками.

Будь-який користувач – фахівець, студент, пенсіонер – може знайти потрібну інформацію для використання у повсякденному житті.

У разі відсутності в бібліотеках періодичних видань з юридичних питань, доречно звертатись до їх електронних версій: www.pravoua.com.ua ("Право України"), www.yuricom.com ("Юридична Україна"), www.justinian.com.ua ("Юридичний журнал"), www.yur-gazeta.com ("Юридична газета"), www.yurpractika.com ("Юридическая практика").

На сучасному етапі бібліотеки формують *власні проблемно-орієнтовані бази даних (БД)*. БД з питань права дають змогу швидко задовольняти запити користувачів. Доцільно створювати такі БД, в яких відображається інформація краєзнавчого характеру, наприклад, "Муніципальна влада", "Місцеве самоврядування", "Структури правової спрямованості міста". Це можуть бути повнотекстові або бібліографічні БД.

Актуальним є питання створення фонду електронних документів на CD-ROM, CD-RW, CD-R, DVD.

У пошуку інформації зростає роль *Інтернет-ресурсів*. Сьогодні до послуг читачів глобальні пошукові системи (google.com, scirus.com), пошукові системи України (meta.ua, uaport.net) та Росії (yandex.ru, rambler.ru) тощо.

Важливим джерелом офіційної правової інформації є *сайти органів державної влади* – офіційне інтернет-представництво Президента України, сайт Верховної Ради України, Урядовий портал, – які використовуються для отримання офіційної інформації: текстів законів, указів, постанов, інших офіційних документів, інформації про офіційні заходи органів влади, орієнтації у правовому полі держави, перевірки інформації, отриманої з інших джерел тощо (*додаток 2*).

Значний інформаційний потенціал мають сайти місцевих органів влади: Донецької обласної державної адміністрації, Донецької обласної ради, органів державної влади міського та районного рівнів (*додатки 3, 4*). Вони зазвичай містять розділи "Нормативна база", "Документи", "Звернення громадян", "Зворотний зв'язок" та інші з інформацією про структуру, план роботи місцевих органів влади, нормативно-правові акти, котрі приймаються на місцевому рівні. Веб-сайти дають змогу ознайомитись з діяльністю обласної ради та облдержадміністрації, районних держадміністрацій, міських рад, з рішеннями, які вони приймають.

Книжковий фонд, періодичні видання, документи на електронних носіях, Інтернет-ресурси допоможуть якісно виконувати запити користувачів бібліотек.

Послугами правових центрів можуть скористатись як організації, так і пересічні громадяни. Серед *колективних абонентів* можна виокремити органи місцевої влади, громадські організації, навчальні заклади, підприємства та інші. Їхні запити пов'язані перш за все з наданням текстів конкретних офіційних правових актів, нормативних положень загальнодержавного та місцевого рівнів, а також тематичної інформації.

Індивідуальних користувачів можна поділити на такі категорії.

Перша – це фахівці, які працюють з офіційними правовими документами постійно, для яких важливою є повнота отриманої інформації. До цієї групи належать юристи, викладачі, студенти, підприємці, фахівці промисловості та сільського господарства та інші. Наприклад, запити учнів та студентів, учителів та викладачів спрямовані на задоволення інформаційних потреб, що виникають у процесі навчання. Їх переважно цікавлять підбірки законодавчих актів за певною темою, матеріали для написання доповідей, курсових та дипломних робіт, статей та дисертацій, методика складання бібліографічних списків тощо.

Запити підприємців пов'язані з податковим законодавством, організацією бухгалтерського обліку, а фермерів цікавлять земельне, податкове законодавство.

Друга група – це користувачі, чії потреби в такого роду інформації викликані, як правило, певними обставинами. Цю групу відвідувачів цікавить передусім відповідь на те чи інше важливе для них запитання. Наприклад, для пенсіонерів – однієї з найчисленніших груп користувачів правових центрів – важливим є законодавство соціальної сфери: пільги, питання нарахування, розрахунку та перерахунку пенсій, законодавство про ветеранів, субсидії, спадкове право.

Люди з обмеженими фізичними можливостями цікавляться пільгами у сфері охорони здоров'я, пенсійного забезпечення, освіти, житлового права. Тимчасово непрацездатні потребують інформацію про те, як стати на облік у центр зайнятості, отримати допомогу у зв'язку з безробіттям.

У цілому серед тем, які є найбільш затребуваними, слід назвати такі: права дітей та підлітків, молодих фахівців; місцеве самоврядування; захист прав споживачів; пенсійне законодавство; житлове законодавство; законодавство про землю; соціальний захист; сімейне законодавство; спадкове право; охорона здоров'я; авторське право; кримінальне право; міжнародне право; податкове законодавство; організація бухгалтерського обліку; права людини тощо.

ЦПІ мають орієнтуватися не лише на наявних користувачів, а й на інформаційні запити потенційних. Однією з таких груп є підлітки, на яких у першу чергу необхідно спрямовувати зусилля щодо правового просвітництва.

Користувачів центрів правової інформації можна поділити на дві основні *групи за рівнем правової грамотності*.

Перша – найбільш численна – складається з громадян, які ніколи не стикалися з правосуддям і не орієнтуються в системі українського законодавства. Опинившись у складній ситуації, вони сподіваються на отримання кваліфікованої поради і допомоги у розв'язанні проблем, що виникли. Таким користувачам потрібна не лише інформація, а й консультація.

Друга група – це люди, які мають певні навички роботи з правовою інформацією, вже знайшли необхідні нормативно-правові акти і коментарі до них та ознайомились з ними. Їм потрібна

допомога у оформленні різного роду документів (заяв, запитів, скарг, позовів).

У центрах правової інформації можуть застосовуватися *різноманітні форми бібліотечного обслуговування*. Серед них можна виокремити як традиційні, так і інноваційні, у тому числі ті, що розраховані на все населення міста (району) і на всіх користувачів бібліотеки, а також на конкретні групи користувачів чи конкретних користувачів.

З метою наочної популяризації правової інформації бібліотекам важливо працювати над оформленням *цільових книжкових виставок, стендів, інформаційних табло*, наприклад: "Право на право", "Правовий навігатор", "Подорож країною закону", "Знати закон – бути освіченим", "Бібліотечний адвокат". Слід звернути увагу на можливість розробки *віртуальних виставок*. У разі зацікавленості та бажання ознайомитись з документами та літературою, що представлена на виставках, відвідувачам пропонується звернутись до традиційних носіїв інформації, які зберігаються в ЦПІ. Орієнтовна тематика віртуальних виставок: "Боротьба з корупцією", "Правові аспекти продажу нерухомості", "Проблеми жіночого рабства".

Вбачаючи свою соціальну роль насамперед у створенні умов для вільного та повного задоволення інформаційно-правових запитів усіх громадян, бібліотекам доцільно здійснювати роботу з правового всеобучу населення.

З цією метою організуються *"Школи правового всеобучу" та правові лекторії*, які включають лекції, тренінги з навичок роботи з інформаційно-пошуковими системами. В процесі занять відвідувачі вчаться розуміти мову права, засвоюють певний обсяг правових знань, що є необхідними, наприклад, у навчальній, трудовій діяльності, і отримують уміння та навички застосування на практиці тих чи інших положень законодавства для захисту власних інтересів.

Інший варіант юридичного всеобучу пропонує ЦМПБ Краматорської ЦБС. Всеобуч працює як постійно діючий огляд періодичних видань правової тематики, в межах якого висвітлювалися такі теми: "Права дитини у сучасному світі", "Кожен має знати свої права", "Стан і перспективи розвитку законодавства", "Я маю право на життя. Я гідно мушу жити". Кожна тема розкривається протягом кварталу. Поновлення матеріалу відбувається в міру надходження нової інформації. Відвідування юридичного

всеобучу вже допомогли читачам у вирішенні конкретних справ, зокрема судових.

Ефективною формою формування правової культури населення є *День правової інформації*. Він включає виставку нових надходжень за темою, лекцію фахівця, консультації з різних юридичних питань. Наприклад, тема Дня правової інформації "Права громадянина" охоплює комплекс актуальних питань і може бути розкрита за допомогою виставки документів "Грані спадкового права", огляду нормативних актів "Про комунальні платежі", фахового коментаря Закону України "Про основи соціальної захищеності інвалідів", юридичних консультацій "Нормативно-правове регулювання усиновлення", "Поділ майна подружжя". Інше наповнення має День правової інформації, який відбувся в ЦМБ Маріупольської ЦБС для дорослих. Його програма включала презентації власного електронного продукту – компакт-дисуку "Законодавство України", ПС "НАУ", а також ознайомлення присутніх – студентів вузу – зі зведеним електронним каталогом періодичних видань, що передплачуються бібліотеками міста.

Нерідко користувачі звертаються до бібліотеки з такими проблемами, які здатний розв'язати лише професійний юрист. Тому консультації юриста в межах ЦПІ можуть стати тією юридичною допомогою, якої потребують відвідувачі. Важливо, щоб такі консультації були безкоштовними. Одним із варіантів вирішення цього питання може бути залучення до роботи студентів старших курсів юридичних вузів, що стане для них своєрідною практикою. У компетенції волонтерів може бути консультування щодо складання типових документів, наприклад, договорів, доручень, скарг, позовних заяв тощо.

Цікавий досвід із *залучення волонтерів-правознавців* має Маріупольська ЦМБ для дорослих. На її базі працює юридична клініка, мета якої – надання громадянам кваліфікованої правової допомоги. Консультаційну допомогу надають студенти юридичних факультетів вузів міста, для яких робота в клініці є важливою сходинкою у професійному становленні.

Для ЦПІ важливою має бути взаємодія з населенням, інформування мешканців не лише про українське законодавство, а й про документи, прийняті місцевою владою, інформаційна підтримка будь-якої людини, яка звернулася за допомогою. Мешканці міст та районів приходитимуть до центру, щоб ознайомитись з документами

місцевої влади, наприклад, у сфері комунальних послуг, пільг, соціального захисту, оподаткування.

Громадянську активність населення підвищують заходи, що проходять у межах громадської приймальні. Тут можуть організовуватися не тільки *консультації* з різноманітних юридичних проблем, а й *комплексні акції* з окремих актуальних тем, на яких представники місцевої влади ведуть роз'яснювальну роботу з населенням, відповідають на запитання щодо життєдіяльності місцевої громади. Формами спілкування з представниками місцевої влади можуть бути *зустрічі з депутатами*, протягом яких обговорюються наболілі питання, які турбують мешканців міста, району, села.

З метою підвищення правової культури користувачів, сприяння їх юридичній освіті та самоосвіті, а також кращої орієнтації в потоці інформації центрам правової інформації доцільно видавати та використовувати *інформаційні бюлетені, дайджести, портфоліо, тематичні досьє, путівники в різних галузях права, рекомендаційні списки та покажчики літератури, вебліографічні списки*. Їх тематика може бути такою: "Новини законодавства", "Судова реформа", "Захист прав споживачів", "Житло моє", "Родина в дзеркалі закону", "Права та обов'язки неповнолітніх", "Право в мережі Інтернет", "Юридичні навчальні заклади України".

На підвищення правової грамотності населення спрямовані і *Дні правової культури*, під час проведення яких бібліотечні працівники за допомогою фахівців не лише допомагають учасникам заходу оволодіти знаннями з різних правових питань, а й сприяють формуванню вмінь реалізовувати свої права в різних життєвих ситуаціях.

Форми бібліотечного обслуговування конкретних груп користувачів також є багатоманітними і обумовлені особливостями їх інформаційних потреб.

Пріоритетною увагою мають користуватися незахищені верстви населення: пенсіонери, люди з обмеженими фізичними можливостями, тимчасово непрацездатні. Їм можна запропонувати *теки-накопичувачі* ("Все про пенсію", "Консультує юрист", "Закон захищає інваліда", "На допомогу безробітним"), готувати *добірки документів*, що дозволять найбільш повно задовольнити потреби у правовій та соціально-побутовій інформації.

Цікавими та корисними для вищезазначених категорій користувачів можуть бути зустрічі з правознавцями, які відбуваються в режимі "запитання – відповідь". Такі зустрічі надають можливість безкоштовно отримати консультації юристів.

У практиці ЦПІ рекомендується широко застосовувати *індивідуальне обслуговування*. Працівники центру можуть надавати користувачам постійну або епізодичну допомогу, наприклад, інформувати про нові надходження, підбирати книги та статті за темою, тобто здійснювати оперативне довідково-бібліографічне обслуговування.

Виходячи з наявних та потенційних інформаційних запитів індивідуальних користувачів, ***ЦПІ може запропонувати широкий спектр послуг***, спрямованих на їх задоволення:

- пошук правових актів в електронних базах даних;
- пошук правової літератури в електронному каталозі бібліотеки;
- підбір законодавчих актів та юридичної літератури за темою;
- складання списків літератури до курсових та дипломних робіт;
- виконання довідок різних видів: фактографічних, бібліографічних, тематичних, у т. ч. віртуальних;
- прийом замовлень на пошук нормативно-правового акта телефоном, електронною поштою;
- надання інформації на дисплеї для короткого ознайомлення;
- надання тексту документа;
- надання правової інформації на CD-ROM;
- доступ до правових сайтів Інтернету;
- надання в тимчасове користування книг та періодичних видань правової тематики;
- відправка правового документа електронною поштою;
- сканування;
- запис на CD;
- ксерокопіювання та роздруковування на принтері правових актів;
- резервування видання для конкретного користувача;
- "нічний" абонемент;
- консультування з питань пошуку правової інформації;
- оперативне інформування про нові надходження;
- консультування з правових питань.

Більшість із зазначених послуг надаються безплатно, але інші не можуть бути зовсім безкоштовними. Оплачуються, перш за все, ті послуги, які потребують застосування витратних матеріалів: паперу, фарби тощо.

Центр правової інформації, як і будь-який структурний підрозділ бібліотеки, має планувати свою роботу, здійснювати її облік, а також аналіз, що сприятиме постійному удосконаленню діяльності з правового інформування користувачів.

Для ефективної діяльності ЦПІ важливою є не лише її правильна організація, а й *реклама*. Тому працівникам центру особливу увагу слід приділяти рекламуванню його ресурсів та послуг. Рекламні прийоми можуть бути традиційними: листівки, розміщення інформації на стендах у бібліотеці, на сторінках міських газет, покажчики та банери. Також можна видати буклет "Десять запитань та відповідей про центр правової інформації", який розповідатиме про ресурси центру, його послуги, а також про те, хто може звертатися за юридичною допомогою до ЦПІ.

Формування правової культури, сприяння зростанню правової грамотності та правової свідомості користувачів завжди було одним із важливих напрямків діяльності публічних бібліотек Донеччини. Створення центрів правової інформації на базі цих бібліотек, їх активна робота не лише розширить уяву про можливості вільного доступу до правової інформації, а й продемонструє значний потенціал бібліотечних закладів області щодо правового просвітництва населення, підтвердить їх нову роль у житті місцевої громади.

**Положення
про Центр правової інформації (ЦПІ)
комунального закладу культури
"Дніпропетровська обласна універсальна наукова
бібліотека"**

I. Загальні положення

1.1. Діяльність Центру правової інформації (далі ЦПІ) регламентується Законом України "Про бібліотеки і бібліотечну справу" в редакції від 16.03.2000 № 1561-III; Законом України "Про інформацію" від 02.10.1992 р. № 2657-XII; Указом Президента України від 18.10.2001 р. № 992 "Про Національну програму правової освіти населення"; Розпорядженням голови обласної держадміністрації № 436 від 09.12.2002 р. "Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади області"; Указом Президента України від 17.05.2001 р. № 325/2001 "Про підготовку пропозицій щодо забезпечення гласності та відкритості діяльності органів державної влади" та цим Положенням.

1.2. ЦПІ створений на базі відділів наукової інформації і бібліографії, періодики та патентно-технічного відділу.

1.3. ЦПІ діє у відповідності з планами роботи цих відділів та на підставі Єдиного плану бібліотеки. Координатором роботи є відділ наукової інформації та бібліографії.

II. Основні завдання

2.1. Розвиток правової культури громадян.

2.2. Забезпечення вільного доступу користувачів до будь-якої правової інформації, яка є у розпорядженні ЦПІ.

2.3. Створення умов для повноцінного інформаційного обслуговування користувачів правової інформації.

2.4. Максимальне та якісне задоволення будь-яких інформаційно-правових потреб користувачів шляхом надання широкого спектра послуг (інформаційні, юридичні, сервісні).

2.5. Оперативне забезпечення повною та достовірною інформацією зацікавлених юридичних та фізичних осіб на основі запровадження новітніх інформаційних технологій.

2.6. Надання органам місцевої влади оперативної інформації, що стосується правових сфер життєдіяльності нашого суспільства.

2.7. Інформування населення про правові аспекти діяльності місцевих органів виконавчої влади на підставі копій суспільно важливих нормативно-правових актів, які мають загальний характер і стосуються життєвих інтересів усіх верств населення області та підлягають оприлюдненню.

2.8. Аналітичний розпис "Збірника розпоряджень голови Дніпропетровської облдержадміністрації".

III. Напрямки діяльності

3.1. Цілеспрямоване формування баз даних правової інформації, бібліотечне опрацювання, збір, зберігання та надання у користування населенню копій нормативно-правових актів, які приймаються місцевими органами виконавчої влади.

3.2. Довідково-інформаційне обслуговування з правових питань соціально активної частини населення області. Поточне бібліографічне інформування групових та індивідуальних користувачів з цієї тематики.

3.3. Проведення заходів з метою популяризації правових знань і підвищення правосвідомості та правової культури населення, які сприятимуть формуванню в області єдиного інформаційно-правового простору.

3.4. Взаємодія з Дніпропетровським обласним управлінням юстиції; юридичними факультетами вузів, професійними та громадськими об'єднаннями юристів.

3.5. Вивчення попиту на інформацію шляхом проведення вивчення читацької думки і подальше поповнення правових баз даних з урахуванням інформаційних потреб населення.

IV. Інформаційно-правові ресурси

4.1. Фонд законодавчих матеріалів на традиційних паперових носіях:

- закони, укази, постанови, нормативні акти міністерств і відомств незалежної України з 1991 р. до сьогодні;
- закони, укази, постанови Росії та держав СНД, починаючи з 1991 р. до сьогодні;
- розпорядження голови Дніпропетровської обласної державної адміністрації з 1991 р.;
- збірник нормативно-правових актів, зареєстрованих Дніпропетровським обласним управлінням юстиції;
- ретроспективний фонд правових документів з 1947 р. до 90-х рр.

4.2. Офіційні видання правового характеру:

- "Бібліотека нормативних актів міністерств і відомств України";
 - "Бюллетень міжнародних договорів";
 - "Бюлетень систематизованого законодавства України";
 - "Відомості Верховної Ради України";
 - "Відомості приватизації";
 - "Вісник Верховного Суду України";
 - "Вісник Вищого Арбітражного Суду України";
 - "Державний вісник України";
 - "Державний інформаційний бюлетень про приватизацію";
 - "Збірник поточного законодавства, нормативних актів арбітражної та судової практики";
 - "Збірник розпоряджень голови Дніпропетровської облдержадміністрації";
 - "Збірник урядових нормативних актів України";
 - "Зведені покажчики нормативних правових актів України";
 - "Зібрання законодавства України";
 - "Інформаційний збірник Міністерства освіти України";
 - "Кодекси України";
 - "Нормативні акти з фінансів, податків, страхування та бухгалтерського обліку";
 - "Офіційний вісник України";
 - "Покажчик нормативних правових актів України";
- Офіційні видання Росії:
- "Собрание законодательства Российской Федерации" с 1993 г.;
 - "Бюллетень нормативных актов федеральных органов исполнительной власти с 1992 по 2001 гг.

4.3. Спеціалізований фонд видань:

Видання юридичного характеру України та Росії:

- довідкові та енциклопедичні видання юридичного характеру;
- кодекси законів і коментарі до них;
- збірники офіційних документів;
- окремі видання документів і коментарі до них;
- збірники документів міжнародного та іноземного права;
- збірники зразків типових документів.

4.4. Електронна юридична інформаційно-пошукова система

"Законодавство", яка призначена для роботи з правовою інформацією. Основна база даних системи містить такі документи:

– закони, постанови Верховної Ради України, постанови та укази Президії Верховної Ради України, починаючи з 1990 р., а також деякі законодавчі акти, що були прийняті раніше (Закон про мови, кодекси тощо);

– укази та розпорядження Президента України;

– постанови, розпорядження, декрети Кабінету Міністрів України, починаючи з 1991 р.;

– документи міністерств та відомств України, які підлягають реєстрації в Міністерстві юстиції відповідно до Указу Президента України № 493/92 від 03.10.92 р. та Постанови Кабінету Міністрів України № 731 від 28.12.92 р.;

– документи міністерств і відомств, які не реєструються в Міністерстві юстиції (Верховного Суду України, Вищого Арбітражного Суду України, Національного банку, Міністерства фінансів, Головної державної податкової інспекції тощо);

– міжнародні документи (угоди, конвенції тощо);

– документи міністерств і відомств, які роз'яснюють застосування правових норм;

– коментарі, дайджести, запитання-відповіді тощо;

– курси валют, індекси інфляції та інші довідники.

Поповнення бази здійснюється двічі на тиждень.

4.5. Документальні ресурси з авторського права:

Нормативні документи:

– законодавство України;

– законодавство країн СНД;

– міжнародні договори.

4.6. Право з "Промислової власності":

– винаходи та корисні моделі;

- промислові зразки;
- знаки для товарів і послуг;
- топографії інтегральних мікросхем;
- стандарти ВОІВ (Всесвітньої організації інтелектуальної власності).

V. Види послуг

5.1. Інформаційні:

- пошук та добір нормативно-правових актів і документів за друкованими джерелами (безкоштовно), за електронними базами даних (платно);
- довідково-бібліографічне обслуговування індивідуальних та групових користувачів (безкоштовно);
- виконання всіх видів довідок з правових питань: фактографічних, бібліографічних та адресних (безкоштовно);
- прийом замовлень по телефону та пошук конкретного правового акту;
- добір законодавчих актів за замовленою темою (платно);
- щомісячні Дні правової інформації (безкоштовно).

5.1.1. Патентно-інформаційні послуги:

- проведення систематичного, іменного, нумераційного пошуку охоронних документів різних країн на всіх видах носіїв;
- надання машинного часу для перегляду БД на CD-ROM;
- пошук інформації в мережі Інтернет;
- надання відомостей про публікації охоронних документів України, СРСР, Російської Федерації;
- пошук патентно-правової літератури і патентно-правової інформації;
- підготовка інформаційно-бібліографічних матеріалів, довідки по фондах.

5.2. Юридичні:

1) щотижневі безкоштовні юридичні консультації спеціалістів Дніпропетровського обласного управління юстиції (кожного четверга з 14.00 до 17.00 у відділі наукової інформації і бібліографії: вул. Ю. Савченка, 10);

2) консультації патентних повірених України (понеділок–четвер з 10.00 до 12.00 у патентно-технічному відділі: просп. К. Маркса, 18):

- реєстрація авторського права: договорів, які стосуються права автора на твір,
 - роз'яснення щодо діяльності, пов'язаної з аудіовізуальними творами,
 - консультації щодо колективного управління авторськими та суміжними правами,
 - експертиза заявок на винаходи і корисні моделі;
- 3) консультативно-правова допомога спеціалістів обласної державної адміністрації (з 9.00 до 12.00 і з 13.00 до 17.00, крім суботи і неділі у відділі періодики: вул. Комсомольська, 58).

5.3. Сервісні:

- комп'ютерний друк нормативних документів (платно);
- копіювання та тиражування необхідних матеріалів (платно);
- запис правової інформації на дискету (платно);
- сканування текстової та графічної інформації (платно);
- передача інформації електронною поштою і факсом.

VI. Правила користування

6.1. ЦПІ призначений для надання юридичної інформації всім категоріям користувачів без обмежень.

6.2. Інформація надається у друкованій та електронній формі.

6.3. Вся правова інформація на паперових носіях надається користувачам для роботи в читальному залі безкоштовно.

6.4. Пошук та друк нормативних документів, запис їх на дискету – додаткова платна послуга, яка здійснюється черговим співробітником ЦПІ згідно з чинним "Положенням про додаткові платні бібліотечні послуги ДОУНБ".

6.5. При відвідуванні ЦПІ користувач повинен пред'являти черговому бібліотекарю читацький квиток і контрольний листок.

Вищі органи державної влади

Президент України	www.president.gov.ua
Верховна Рада України	portal.rada.gov.ua
Урядовий портал	www.kmu.gov.ua
Центральна виборча комісія України	www.cvk.gov.ua

Органи обласної влади

Донецька обласна державна адміністрація	www.donoda.gov.ua
Державна податкова адміністрація у Донецькій області	www.dpa.dn.ua
Комунальний портал Донецької області	www.life.dn.ua
Головне управління Пенсійного фонду України в Донецькій області	www.pfu.dn.ua
Прокуратура Донецької області	www.prokuror.ints.net

Сайти міських рад

Авдіївська	http://www.avdeevka.dn.ua
Артемівська	http://www.artemivsk-rada.gov.ua
Донецька	http://www.lukyanchenko.donetsk.ua
Макіївська	http://www.makeyevka.dn.ua/
Маріупольська	http://www.marsovet.org.ua/ru/index.php
Слов'янська	http://www.slavrada.gov.ua
Ясинуватська	http://www.yasinovataya.org.ua/

Веб-сторінки райдержадміністрацій

Амвросіївська	http://www.donoda.gov.ua/amvrosiivskiy
Артемівська	http://www.donoda.gov.ua/artemivskiy
В-Новосілківська	http://www.donoda.gov.ua/velykonovosilkivskiy
Волноваська	http://www.donoda.gov.ua/volnovaskiy
Володарська	http://www.donoda.gov.ua/volodarskiy
Добропільська	http://www.donoda.gov.ua/dobropilskiy
Костянтинівська	http://www.donoda.gov.ua/kostyantynivskiy
Красноармійська	http://www.donoda.gov.ua/krasnoarmiyskiy
Маріупольська	http://www.donoda.gov.ua/mariinskiy
Новоазовська	http://www.donoda.gov.ua/novoazovskiy
Олександрівська	http://www.donoda.gov.ua/oleksandrivskiy
Першотравнева	http://www.donoda.gov.ua/pershotravneviy
Слов'янська	http://www.donoda.gov.ua/slovyanskiy
Старобешівська	http://www.donoda.gov.ua/starobeshivskiy
Тельманівська	http://www.donoda.gov.ua/telmanivskiy
Шахтарська	http://www.donoda.gov.ua/shahtarskiy
Ясинуватська	http://www.donoda.gov.ua/yasynuvatskiy

Література

Агашина, И. В. От корпоративного проекта – к созданию ПЦПИ / И. В. Агашина // Библиотека. – 2002. – № 4. – С. 35–36.

Алексеева, Ж. Как к юристу горожане за консультацией приходят / Ж. Алексеева // Библиотека. – 2001. – № 2. – С. 11–14.

Белюкин, В. А. Практический опыт создания публичных центров правовой информации / В. А. Белюкин, В. М. Хургин // Науч. и техн. б-ки. – 2003. – № 9. – С. 28–44.

Гладкова, Н. Правовая информация для всех / Н. Гладкова // Библиотека. – 2008. – № 10. – С. 14–16.

Колесник, Т. А. Алгоритм решения найден / Т. А. Колесник // Библиотека. – 2004. – № 12. – С. 37–39.

Мелентьева, Ю. П. Сельская библиотека: проблемы развития и перспективы : науч.-метод. пособие / Ю. П. Мелентьева. – М. : Либеря, 2003. – 96 с.

Орлова, О. Проводники права / О. Орлова, Е. Кузьмин, М. Усачев // Библиотека. – 2006. – № 9. – С. 6–9.

Публичные центры правовой, деловой и муниципальной информации в России : сб. материалов // сост. Е. И. Кузьмин, М. Н. Усачев, А. А. Демидов. – М. : Либеря, 2004. – 384 с.

Романенко, Т. И. Распределенная информационная сеть в малом городе / Т. И. Романенко // Библиотека. – 2002. – № 5. – С. 21–24.

Підп. до друку 15.12.2008. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Друк різнографний. Гарнітура Times. Ум. друк. арк.1,4.
Обл. вид. арк.1,43. Зам. 2-121508. Наклад 80 пр.

Видавниче підприємство "Східний видавничий дім"
(Державна свідоцтво № ДК 697 від 30.11.2001.)
83086, м. Донецьк, вул. Артема, 45
тел./факс (062) 338-06-97, 337-04-80